

SLOVENKA

Glasiló slovenskega ženstva

Št. II.

V Trstu 22. maja 1897.

Letnik I.

Meseca junija se praznuje god teh le slovanskih svetnikov :
1. Radovan, 2. Velimir, 6. Milutin, 14. Radoslav, 15. Vid, 19. Bogdan,
22. Miloš, 23. Radomir, 27. Vladislav, 30. Gojslava.

Slovenke! Dajajte svojim otrokom le slovanska krstna imena!

Častitim sotrudnicam in naročnicam kakor naročnikom in
sotrudnikom na znanje.

V današnji št. se je začela krasna daljša povest „Ideal“ od ruske pisateljice Luhmanove. Za to pride se divnejša povest: „Prva sreča“ isto tako od ruske pisateljice Krestovske.

Slovenke znajo kolikor toliko, kako pišejo češke in hrvatske pisateljice, ali kako pišo Rusinje še ne; za to prinese „Slovenka“ v prevodu te dve krasni povesti iz ženskega peresa, ki bodeta izhajali gotovo do konca leta in seznanita naše Slovenke sè severnimi sestrami.

Opomnimo in opozarjamo tu-le, da **drugih, običnih prevodov, osobito iz neslovanskih jezikov „Slovenka“ ne vzprejema.**

Naravnost iz ruskega je kaj lepo prevel prvo in prevede tudi drugo g. A. d. Pahar na izrecno našo prošnjo.

POMLADNJI KLIC.

Dvigni se, moj duh, iz groba
Črnih mislij in skrbij!
Zopet sije solčna doba
Na gorovje in ravni.

Zopet si poročno krilo
Zemlja snuje iz cvetic,
Zopet v domovino milo
Zbor se vrača pevek-tic.

V logih, grmih in na polji
Sto napevov se glasi,
Na pogorji in podolji
Vse brsti in govori.

Mar uméti nisi zmožen,
Kar napaja vid in sluh?
O kakó le moreš tožen
Sam molčati zdaj-moj duh?

Ant. Medved.

IDEAL

(Žensko pismo)

Ruski spisala N. Luhmanova; po izvorniku poslovenil A. Pahar.

Pisala sem ti iz vsakega kraja in pisma moja so bila verne slike navad in običajev onih krajev in mest, po katerih sem potovala. Kolikor jasneje je svetilo solnce, čim sinjéje se je lesketala morska daljina, čim glasneje so pele tice in čim širje trepetalo zelénje nad glavo, tem gostéje in pisaneje so bile tudi bóje mojih opisov. Za svoje kratko potovanje sem nekako oživela, možgani so si oddahnili od hlada življenja, od dolgočasnih razmerij, srcé se je vzbudilo, prsi jele dihati širje in prejšnje misli in čuvstva so se vzbudila v meni. Iznova je moje srce polno pesnij, pravljic, legend in iznova sanjam nekedanje, otroške sanje, da sem „Minnesänger“ in hodim z mandolino na hrbtu iz grada v grad in pod vsakim oknom pévam ono pesem, ki budi ljudém v srcu nepokojno, sladko otožnost, katera jih sili gledati v daljavo, tja, kjer se vije zlati žar, kjer na temnem, gorečem obzorji vstaja fantastna podoba, morebiti podoba tega, kar se imenuje: sreča in ljubav!

O, čudoviti dar mamljivih pesnij, čarobnih besedij, ki vzbujajo ljudém otožnost, želje in nado! Kako sem vedno želela, da bi bil moja last!

No sedaj, ti hočem pisati — ne o mestih, ne o pesnih, a o sebi, ker je moje srce „samega sebe“ polno.

— Ali veš ti, kaj je bolelost, duševna bolelost, prehajajoča v telesno bol. od katere se krčijo prsi, zviija srce, ne to pesniško srce, katero ljubi in zavida, a oni polni muskul, oni mali prevodnik krvi, ki hipoma zábi svojo prozaično dolžnost odpirati in zapirati zapornice in jame trepetati, kakor vjeta tica, in bije in se zagánja in polni vse prsi, grozé da počí, se zdrobi od navála utisov, prihajajočih mu od razburjenih možganov?

Glej, tako ból, trgajočo, nejasno, onemoglo okusila sem danes, pred eno uro, ko sem prišla v svoje stanovanje in zaprla duri za seboj.

Sama, povsem osamljena v tujem mestu, sredi tujih ljudi, govorečih meni tuj jezik, ni mi treba skrivati bolesti, — saj nikdo ne pride k meni, nikdo ne vpraša, zakaj sem prišla domov, zaprla duri, zakaj sem vsa blede, komaj gibáje svoje mrzle roke, vrgla od sebe klobuk, mantiljo in brez glasú pala na lice v blazino in takó brez solz, brez stoka trpela prvo ostro bol in muko, ležala dolgo, dolgo.

Zdaj mi je lažje: bolelost se je — po žensko — izlila v solze, solze so prišle v nekako onemoglo blaznenje, potem v sanje, in glej, zdaj sem že mirna, osvežila sem si lice s hladno vodo, ter sedim za mizo in pišem tebi.

Ti vprašaš, kaj se je zgodilo z mano, in jaz brez pretiravanja odgovarjam: čudo! Jaz sem pozvala svojo minolost, ne samo umstveno, v mislih nazaj se oziráje, a naravnost sem jo pozvala, pogledala jej v lice in zastokala, videč, kaka strašna propast me ločí od nje.

Zopet sem videla sebe kot šestnajstletno dekle, iznova sem slišala sebe, preživela v eni uri vso ilúzijo, ves krasni sen svoje prve ljubavi. Moje srce je bilo mladostno in silno kakor „tedaj“; moj sluh je dobil iznova svojo čudovito ostróst kakor pred petindvajsetimi leti; jaz sem čakala „njega“ in zaslišavši „gjegove“ korake, sem jih spoznala in po petindvajsetletni ločitvi sva si stala nasproti in kakor očarana gledala drug drugemu v oči, spoznavši drug drugega, žalovala za nevratno prošlostjo, čutila dolga leta, polna življenjske borbe, ki so nama šla nad glavama.

Ne govoré niti besede, iskala sva slatno onih očij, ki so se nekedaj iskriale v mladosti in srečij; onih nežnih lic, ki so žarela v rudečici in bledele; onih ústen, ki so šepetala nekedaj take blažene, take neumne in mile besede, — kár so se obéma vlile solze in pala šva v objetje, pozabivša, da je okolo naju banálna razkošnost hôtelske dvorane, da za njegovim hrbtom stoji natančno pravilni natákar, ki je bil prišel naznánjat njega prihod.

Ti, ki me poznaš, da sem mirna, vesela, da sem nehala po žensko živeti in da živim že davno samo obče človeško, ti se gotovo diviš mojemu pismu, moji razburjenosti, a vedi, pred mano se je dogodilo čudo, — po petindvajsetih letih, sama svobodna, stojim v tem mestu, na tej ulici, v skoro takem položaju in gledam v oči tistemu človeku, katerega sem nežno, udano in otroško idealno ljubila v svojem šestnajstem letu.

Ako bi ti vedela, kako je „on“ ljubil mene, kako

laskal, kako je nosil moje srce v svojih rokah, visoko, visoko, razširjaje pred njim neizmerno obzorje ljubezni, kakó je on čital, govoril, pel balade in kako čistá, nesamoljubna, brez očitanja je bila najina ljubav!

Da, misli si, ta človek, kateri mi je govoril: pojdi z mano, in za katerim sem brez ugovora šla, kakor hipnotizovana, kateri ni nikdar z nobenim surovim dotikljajem, z nobenim vspihom mesene strasti zmotil mojega otroškega srcá ne motil nobene iluzije in mi dal piti polno čašo ljubezni in poezije, brez najmanje primési srama in kesa.

On je imel tedaj že 40 let, a jaz sem bila šestnajstletna deva, ravno vzeta iz zavoda in imajoča toliko pojma o življenji, kakor kanarka, rodívša se in vzrasla v kletki. Srečala sem ga prvokrat v mračno — čarobni Veneciji. Ravnokar vzeta iz zavoda, svetlo rumenolaša, tanka kakor vejica, z očarano — odvljeno odprtimi očmi na ves božji svet, bližala sem se ljudém spokojno, zaupljivo, kakor srna, ki še nikoli ni čula v svojem lesu stréla in okusila lovčeve zlobe. Bogata teta, potujé v tujino, me je vzela seboj, in svet je vrtél pred mano svojo čarobno panoramo.

Živo se spominjam, kako je bil trg sv. Marka ves zalit sè solncem. Stopili sva v baziliko sv. Marka in vodnik je nama dajal pojasnila, ki so vzbujala življenje v vsem, kar sva videli. Glej tam okolo glavnega altarja, držijo štiri starinske kolone zelen baldahin, a nad njim, kakor velikanski ščit iz zlatih in srebernih ploščic, pokritih z emajlom in dragocenim kamenjem, kakor v zraku visé — „Palla d'oro“. V zakladnici sv. Marka stoji kristalna vaza, v kateri se hranijo kaplje „del Sanguie prezioso“ (krvi odrešenika), dalje je sreberna kolona in v njej kos one velike skale, pri kateri je bil nekedaj z jermeni privezan Jezus Kristus, ko so ga bičali, ohátova čaša s kosom lobánje sv. Janeza in propovednica, s katere je nekedaj evangelist oznánjal božjo besedo.

Vse, kar sem videla, slišala, je vzbujalo v moji duši, verujočej v vsa čudesa, velike podobe in misli, vse je légaló kakor čisto zlato na dno moje duše in me še dolgo potem branilo življenjske proze in zemeljske nesnage.

Razburjena, ganjena sem stopila za teto iz hrama na trg sv. Marka, ki je ves objet čudnimi stavbami.

— Glejte, tu, na tem mestu, kjer zdaj stojite, — je nadaljeval vodnik, — klečal je nekedaj Friderik Barbarossa in prosil odpuščanja za grehe papeža Alexandra III., a dož, Sebastijan Ziani, ki mu je bil svetoval na ta način iskati premirja s papežem, je zloradno gledal ponižanega vojaka iz tega-le okna. — Dvignila sem glavo po kazanju vodnikove roke in srečala dvoje velikih, kristalno prozórnih očij, ostro uprtih va-me.

Na trgu, deset korakov od mene, je stal visok, temnolás mož, njegov svetli pogled je sijal na zagorélem licu in me vlekel k sebi. Nehoté sem ga gledala eno trenotje, on je snel svoj mehki široki klobuk, poklonil se in odšel; teta ga ni videla, a jaz jej, ne vem zakaj, nisem povedala ni besede.

Drugi dan sva bili zopet na trgu sv. Marka; teta je pod arkadami kupovala neke rakovine (školjke), a jaz

sem v sredini trga, vsa pokrita od priletavše jate golobov, potomcev teh, kateri so, kakor pripoveduje legenda, v prvo prileteli v Benetke, spremljaje Dondolo, pokornika Kandije, in kot vestniki zmage prejeli blagoslov sv. Marka. Vrečico za vrečico sem razsipala drobnega graha, kupljenega pri trgovcu, in krotke tice so mi kljuvale iz rok, jemále iz usten, sedévaje mi na rame, na glavo, gluše me s trepetom svojih kril in nežnim goltanskim grlénjem. In iznova, nehoté se ogledavši, ugledala sem pred seboj zagorelega človeka in njega jasni, svetli pogled; lice njegovo je bilo resno, a oči so se smehljale, tudi jaz sem se jim nasmehnila, ogreta, razburjena od njih gledanja.

Ta večer sem slišala prvokrat serenado. Pod našim balkonom so se oglasili akordi gitare in zvoneč glas je odpel prvo kitico; temu se je pridružil zbor — in melodija se je razlila po temni laguni tjá, kjer je v briljantovih iskráh igral mesec v višini, kjer je poslušal v svojem letu ostanovivši se oblak, segla v svoje srce, topéče se v silnem naválu sreče. Z razpuščenimi kitami, lahko ogrnivši nekako ruto okolo golih pleč, sem skočila na balkon, komaj slišavši tetino opazko, da to serenado daje gospodar gostilne imenitnim tujcem.

To ni bilo za imenitne tujce, — ta serenada, te besede: „O viens, viens avec moi et soie ma compagne chérie! . . . *)“ so bile záme — serenado je dajal on. On! Spoznala sem ga; stal je v strani in gledal name. Glej, zdaj je odgrnil temni plašč, v rokah ima gitaro in jaz slišim samo njegov glas, ki ponovlja: „O viens, viens avec moi et soie ma compagne chérie! . . .“

In jaz plakam od radosti, od godbe, od petja, čarnega morja, svetlega meseca, od njegovega glasú, od njegovih očij, katere vidim, čutim na sebi.

Teta se prikaže na balkonu, meče pevcem denar, zavrt v papir, in vede mene v sobo, prerokovaje prehlad in nahod.

Bili sva v Parizu in hodili po Luvrski galeriji, ogledovaje slike. Jaz strastno ljubim slike; kakor ljubim vse lepo; človeški genij mi govori v barvah, glasovih, z dletom in vzbuja v meni v odgovor duševno razburjenost, polno cvetja, petja in vonjave . . .

Kár zagledam njega; stal je ob koloni in gledal mene. Pokoré se, nehoté njegovemu pogledu, sem zao-stala za teto in šla v njegovo stran. Ko sem bila poleg njega, začujem jasno: „Ljubim te!“

V katerem jeziku so bile govorjene te besede, ti ne povem, ker pripovedujé zgodovino svoje prve ljubezni, nočem nikómur, nikoli imenovati njega; saj je tebi vse eno, da ti le odkrijem svojo notranjost in izpolnim svoj obét, pisati tebi iz vsakega kraja, kaj delam, kako živim.

„Ljubim te!“ Besede so povedala ustna, a svetle oči so je poslale v globino mojega srca; sprelétel me je mraz in neka čudna ból, zakrila sem oči, naslonila se na kolono. Ko sem se zavedla, je on že odhajal in samo iz daljave poslal svoj némi poklon, položil roko ne na srce, ne k ustnom, a k svojim čudnim očém.

*) O pojdi z mano in bodi mi draga tovarišica!

Drugi dan sva se odpeljali v Bruselj, v Draždane, in nazadnje, končavši svoje potovanje v tujini, v Berlin.

Bilo je kraj junija in v „Thiergartenu“ so naznačili prvi cvetlični korso.

Ko je najin kočijaž sè svojo številko na klobuku privozil v vrsto in se je naša najeta ekipaža vsa okrašena s cvetjem, jela počasi pomikati po glavnem drevo-redu, lotil se me je oni strah, katerega sem okusila na takozvanem prostem plesu, s pravimi kavalirji; tedaj sem mislila, kaj ée me nikdo, nikdo ne vzame plesat? Sedaj sem mislila, kaj ée ni nikdo, nikdo ne vrže šopka?

Ah! velikanski buket belih rož, obrobjen s potočnicami, pal mi je naravnost na kolena.

— Meni? — Toliko da nisem kriknila in dvignila sem razveseljeno lice.

Mimo mene se je peljaj voz, poln mladih moških, v opravi sinjih hirasírov in dragoncev, a mej njimi sem hipno uznala temne lasé in svetle modre oči, iznova gledajoče na mene, iznova me vabeče seboj.

Vselej, kadar je prišel voz mimo mene, so cvetice kakor dež padale v najno ekipažo.

Teta je milo namigávala in smehljáje se pokládala bukete na prednjem sedežu v simetričen red, a jaz, izbravši mali šopek rudečih klinčkov (nageljnov), vrgla sem jih njemu in videla, kako je je on, ulovivši je v zraku, pritisnil za trenotje k licu, zakriváje ž njimi ustna in oči.

Slede mu, videla sem, kakó je vzel svinčnik, napisal nekaj na list, katerega je iztrgal zapisni knjižici, uložil zviti papir v šopek vijolic in vrgel meni. Šopek je padel k meni z drugimi vred in mogla sem ga skriti.

Ko sem po noči bila sama, vzela sem s tresočima rokama, v tem ko me je preletávala vročina in mraz, listek in brala na njem: „Ljubim te!“ — Jaz tudi! Jaz tebe tudi! — šepetala sem nehoté in nevedé poljubovaje buket in skrivaje v njega, kakor on, usta in oči.
(Pride se).

E V A.

9.

Kot iskre silovite bliski

Uzigajo se vrh nebá,

Oblaki trgajo se črni,

Bobni, da zemlja trepeta.

To rušijo se gradi moji,

Po njih viharji plešejo,

In zid na zid bobneče pada,

Da iskre te se krešejo.

* * *

Gradove upov sem si zidal

V višavah jasnih mlad zidar, —

Pa vse, pa vse porušil žitja

Lokavega mi je vihar!

10.

Kot kip sedim na mladem grobu,
Obliva meseca me soj.
„Uzore, upe, dekle drago,
Oh, vse izgubil sem s teboj.

Lepo so rožice cvetele,
Kako duhtèl je vrtec moj!
A zdaj oko zaman jih išče,
Uvenile so vse s teboj.

Jemal otroka sem v naročje
In rad se šalil je z menoj, —
Čemerno, resno zdaj me gleda,
Preprostost mrtva je s teboj!

Kako bi bil brez tebe srečen,
Kako živim brez tebe naj? —
O pridi, smrt, poslanka sreče,
Okleni v svoj me naročaj!“

Potrj se dvignem s hladne ruše,
Nazaj omahne mi telo.
Sladak za sabo smeh začujem,
Približa dèkle se lepó

„Le beži, ženska zapeljiva,
Ni v prsih mojih več srca!
Jaz drugi dal srcé sem svoje
In njo zakriva grob le-ta!“

„V objemu čaka te le mojem
Ljubezen prejšnja, prejšnji čas,
Zakaj odganjaš me, nesrečnik,
Poslanka sreče — smrt sem jaz!“

Kazimir pl. Radič.

Pedagogiške črtice.

Spisala Danica.

Otrok naj se navadi že od mladih nog resnicoljubja. Najgrša otroška napaka je laž. Že star pregovor pravi: Mlad lažnik, dorasel tat. In res se ne razvije lažnik nikdar do pravega značaja. Postane k večjemu kak slaboten klečeplazec, če ne še kaj hujšega. Mati naj tedaj strogo pazi na to, da govorijo njeni otroci vedno resnico. Če je spoznala, da se ji je otrok zlagal, kar ni težavno, kajti otrok, ki še ni vajen lagati, zarudi, njegov pogled pa je negotov in nemiren — naj ga svari, naj mu pové, kako je to grdo, če otroci resnice ne govoré, in sramoval se bode. Če se pa taki slučajji večkrat ponavljajo, naj ga kaznuje z vso strogostjo, da se ta grda navada v njem ne vtrdi. — V malih otrocih se često dogaja, da začnejo pripovedovati kako izmišljotino prepričani so pa za trdno, da se je res tako godilo. To je izraz prebujene fantazije, ki jim slika vsakovrstne

podobe, a neizurjeni duh še ne ve razločiti istinitosti od domišlije. Takega otroka se sicer ne sme kaznovati, saj kazni ne zasluži, vendar treba biti opreznim. Mati naj mu mirno ugovarja, naj mu pokaže, da si je to vse le sam izmislil ter naj mu brani nadaljevanje takega pripovedovanja. Navadno se pa ljudje takemu otroku le smejejo, češ, kaj si vse izmislil: imajo ga še za posebno pametnega. A posledica tega? Iz nedolžno blebetajočega otroka vzraste neznošen širokumstnež. Iz tega uzroka naj mati tudi nikdar ne trpi, da otrok pretirava. Kar pové, naj pové točno, s kratko besedo, brez vseh ovinkov in brez povešanja.

Najčese se otroci zlažejo iz strahu, če so kaj napačnega storili, a se ne upajo priznati. Ta laž se da vsaj na jedno stran opravičiti. Vendar naj se nikar ne dopušča. Če mati sumi, da se ji je otrok zlagal, naj stvar temeljito preiskuje, da dožene resnico. Potem pa naj otroka kaznuje, če ne radi de'anja, ki je bilo morda samo ob sebi malenkostno, pa radi laži. Otrok ne sme misliti, da se more z lažjo odtégniti kazni, vedeti mora, da mu vsaka laž kazen poostruje.

Seveda je glavni pogoj, da govori tudi mati vedno in vselej resnico. Otroci lažnjive matere so vedno lažnjivi in kako bi moglo tudi drugače biti? Dostikrat sicer otroci kaj vprašujejo, česar jim ni moči povedati. Nikakor pa ne kaže v takem slučaju pomagati si z lažjo iz zadrege. Povej otroku rajši naravnost: „Tega ne razumeš, premal si še za to, ali to te nič ne briga, torej ne vprašuj“. Le lagati se nikar. Nekatera mati se pa otroku kar naravnost in brez potrebe otroku laže, samo da ga pomiri. Obeča mu n. pr. kaj lepega, če bode priden, ali če ostane doma, med tem ko ona odhaja. Ne prinese mu pa nič. Otrok si to zapomni, in vé, da se mu je mati lagala. Kolikokrat se tudi sliši, kako se matere z otrokom igrajo, rekoč: „Tam poglej, boš videl tiča“, ali kaj sličnega. A tam ni nič. Ko zbeگان otrok išče, kje bi kaj bilo, se smejejo njegovemu začudenju. Ne samo, da žali tako počenjanje otrokovo samozavest, navadi se tudi lagati.

Iz pravega resnicoljubja se izvaja samo ob sebi poštenje. Kar misliti si ne moremo človeka, ki bi bil v svojem govoru resničen, v dejanji pa bi ravnal nepošten. Otroku treba torej le vcepiti od malega pojma „moje“ in „tvoje“, nadaljna vzgoja bode lahka. Paziti na igrajoče se otroke, da drug drugemu česa ne vzamejo. A tudi tega mati naj nikdar ne dovoli, da bi kateri komu drugemu kaj podaril, kajti otroci tega ne storé iz namena, da bi drugemu kaj dali, marveč zato, ker so se igrače naveličali. Ko si je zopet poželé, bodo jo gotovo zopet terjali, ker še ne umejo, kaj se pravi darovati. Mati naj pa pazi, da otroci komu drugemu škode ne delajo. Če se igrajo z drugimi otroci, naj čuvajo njihove igrače. Če gredo kam na sprehod, naj mati nikdar ne trpi, da bi po tujih vrtovih ali po javnih nasadih cvetlice trgali, travo gazili ali drugače kaj poškodovali. Tudi zunaj, v logu ali na trati, naj ne trgajo po nepotrebem cvetic, da jih potem pomečejo v prah, da tam poginejo ter se posuše. To ni le potrata lepih božjih darov, to je tudi skrajno bresrečno in surovo, če prav se tiče le brezčutnih cvetic. Ako si

otroci potrgajo rožic, naj jih poneso tudi domu, da si jih spravijo v kupico z vodo.

Tu hočem spregovoriti tudi nekaj besed o grdi navadi nekaterih otrok, da hočejo vse otipavati in v roko vzeti, da s takim počenjanjem marsikaj pokvarijo in zamažejo je umevno. Imetje starišev naj jim bode sveto; njega se ne smejo dotakniti. A če bodo spoštovali imetje svojih starišev, spoštovali bodo i tuje.

Ob jednom se navadi otrok po takem ravnanji na varičnost. Mati naj ga navadi čuvati svojo obleko, svoje igrače, knjige itd. Če potre otrok svojo igračo, ni prav nič manj kazniv, kakor če potere dragoceno vazo, ali kaj sličnega.

Dobro je tudi, če se dá večjemu otroku na teden ali na mesec nekaj denarja, da si preskrbuje potrebne malenkosti: peresa, svinčnike, papir itd. sam. Svoje izdatke pa naj skrbno zabeleži a na koncu tedna, meseca, naj se izkaže pri stariših z računom. Če je slabo gospodaril ter mu je denar pošel pred obrokom naj se mu ne da družega. Če se mu pa le da, naj se ta svotica pri prihodnjem obroku obračuna. Otroku naj sam trpi posledice svoje potratnosti. Nikdar pa naj se ne da otroku denarja v roko, s kojim sme gospodariti brez vsakega nadzorstva. S tem se mora otrok navaditi na potratnost. Nikdar naj se mu pa tudi ne da takozvana hranilnica (Sparbichse) v kojoj se mu spušča pri vsaki možni priložnosti kak grošek, da se mu tam nakopiči zaklad brez drugega pomena, nego da se mu množi ter da ga otrok včasih ogleduje žarečih, poželjivih očij. Tako se mora vzgajati skopost in lakomnost. Otroku naj se štediti, dobro a vedeti mora zakaj in štediti more proste volje, tako n. pr. da spravlja en del svojih mesečnih dohodkov v kak poseben namen, da si kupi konečno knjigo, ali karkoli. Pazi, tedaj mati, da si ne vzgajaš namesto štedljivega človeka neznosnega, neusmiljenega, trdosrčnega lakomneža!

Marsikatera mati se čudi svojemu otroku, kako je radodaren in dobrega srca, če nosi z veseljem revežem novcev, koje mu je ona stisnila v roko. Motiš se, draga mati, tvoje dete stori to le v svojo zabavo a o radodarnosti ne ve še nič. Saj njega to ne zadeva, on sam ne čuti radi tega nobenega pomanjkanja, sipati imetja drugih okoli sebe še ne priča o radodarnosti. Le onega otroka smemo zvati radodarnega, ki prostovoljno od svojega da, če n. pr., dasi sam lačen, deli svoj kruh z drugim otrokom, to nam priča o njega dobrem srcu. Takega otroka smeš biti vesela mati! Če hočes tedaj vzgojiti svojega otroka do radodarnosti, vsodbujaj ga, da bode posegel v svojo lastno mošnjo, odtrgajoč si od svojega malega imetja.

Zgodaj naj navadi mati svojega otroka tudi na snago. Na cesti naj mu ne dovoljuje skakati po vseh lužah in mlakah, da se mu vsa obutev oblata in zamaže, kar otroci storé s posebno radostjo. A tudi pri igri naj bode snažen. Če si je roke zamazal, naj pride domu, da si jih opere. Nikdar naj ne sedé k mizi zamazan in razmršen, marveč naj se očedi, predno stopi v jedilnico. Otroku naj ima tudi svoj robček v žepu, da si lahko no-

sek sam osnaži, če treba. Ni ostudnejšega, nego Goethejevi sloveci „Rosnäschen“. Če je mati v tem obziru le količkaj skrbna, lahko navadi že dvoletnega otroka, da priteče k njej, ko mu treba nosek brisati. Tako naj bodo tudi pri jedi otroci vedno snažni. Jedila naj nosijo v usta a ni jih treba razlivati po sebi in po mizinem prtu. Tudi naj gleda mati na to, da ne bodo razmazali jedil po krožniku, kar posebno radi storé če jim jed ne diši. (Pride še.)

Venezia.

Venecija, Venecija ti sjajna,

Začarana kraljica,

Morjá boginja bajna!

Kakó nevsmilno vekov se množica

Maščuje nad teboj, grdeč ti lica!

Še vedno ljubko v belkaste se pene

Razbija tiho čarobna laguna

Ob starih dvorcev mramornate stene,

Im bledolična luna

Prekrasno se v kanalih tvojih ziblje;

Pa jasno kaže h krati

Kako le bolj k propadu se nagiblje

Vse kar ti vek je zlati

Nekdaj podaril, da ni blo ti para,

Oh, ti Venecija bedna ti in stara!

Od daljnih krajev tujcev roj prihaja

Ostankov ogledavat tvoja sjaja;

Anglež in Žid selita se ti v davne

Palače veleslavne;

A sinov tvojih množica se vmika

In po kanalih roma

Brez kruha in brez doma!

Kje prejšnja slava, kje je čast in dika.

Venecija, nekđaj takó velika?

Kot pestrh ptic krdelo,

Spominov broj čez gondolirja pluje;

Zamaknjen v prošle zlate dni, vzdihuje

Veslar potr, in tiho, neveselo

V gondoli lehkotni

Ga ziblje val dremotni....

Pozor, veslar sanjavi!

Kaj brodi ti po glavi?

„Ej, gondola! kam z'jaš, veslar ti bore? —

Iz sanj vzbudi se: „Pronto! qua signore“!

In vdano čolnek pelje

Bogatega mu tujca na povelje.

In če zvečer v družino

Za kruh, za ribo in za bore vino

Prinese liro, dar nenadne sreče,

Iz glave prepodí skrbí moreče,

Hvaleč vse vprek, Krščana, Turka, Žida

Ki nosijo dobička mu in prida!

Zamejski.

Zaročenca

(Spisal B. M. L. F.)

(Zvršetek)

Instruktor bil je in je še velike, sloke rasti, svitlo črnih las, nekoliko zaokroženih v lepe naravne kodre, podolgovatega, bledega lica, malih, vedno le priprtih ustnic, velikih, nejasnih, sanjavih, skoraj medlih očij. Oblečen je bil borno, po navadi v ono kmetsko črnino... Njegovim suknjam in hlačam se je pač videlo, da niso bile umerjene zanj, ali, če so bile, bile so za par let naprej Hodil je umerjeno, resno. . . . Bil je blagega, mirnega značaja. Nič one kmetske nemirne krvi ni plalo v njem poznalo se mu je, da je rojen na kmetih le v občevanji z gosposkimi ljudmi ker je bil plah, boječ. Kdor ga je poznal, moral je reči: Malce trda, skoraj zanemarjena oblika krije zlato vsebino.

S pravim ognjem je poučeval mojega brata in priljubil se je vsem. Ob nedeljah smo ga večkrat vabili na kosilo! In kako je govoril! Vse je znal in radi smo ga slušali

Nekoč je imel v gumbnici pripetih nekaj duhtčih, temnomdrih vijolic Prosila sem ga naj mi jih da, a on mene da mu dam one preljuljubljene nežne cvetke, katerim pravimo spominčice. Menjala sva torej Ko so vijolice zgubile svoj duh, vrgla sem jih proč. Josip pa je hranil spominčice, je izsušil, in nosil vedno na klobuku Zdelo se mi je to sumljivo

Prišla je Velika noč. Šli smo v naše letovišče na Bled, jaz in mama za stalno, papa in Vinko le za kratke počitnice. Jurist Janko pa je ostal na Dunaju

Tu je Janko odprl oči kakor da je čul zadnje besede Elvirine. Lep park okoli vile in lastne čolničke, oh, to ti je veselje! Zlasti ob času, ko se prebuja narava iz zimskega mrtvila v novo življenje, zdi se človeku da je v raj. Oj to svečano mirno jezerce in oni otoček, s cerkvico čisto v zelenju, ki se človeku dozdeva majhen in ljubeč kakor igračica. To ti je kras! Povabili smo tudi Josipa.

Prišel je in lepe, prav lepe dni smo preživeli z njim ob jezeru.

Večer pred Josipovim odhodom bil je izredno lep. . . . Topli vetrič je zibal lahne valove. Na vzhodu so tanke bele meglice prepregale nebo, nad nami je temna modrina krasila nebeški svod, na zahodu je večerna zarja rudečila gore in beli Triglav

„Bil je eden onih dnij, ko vro iz človeškega srca vroče zahvalne molitve k Stvarniku, ker je postavil človeka gospodarjem te krasne zemlje.“

Že se je solnce poslavljalo od jezera, ko je klical Josip: „Gospica Elvira! Bi se ne hoteli voziti malo po jezeru?“

Jaz sem se rada vozila, on pa je rad vozil mene.

Skočila sva v čolniček in odpljula od brega. On je vesljal, jaz sem krmarila. Občudovala sva skupno lepo naravo. . . . Večkrat sva postala sredi vožnje in prepuščala čoln valovom, da so nas žibali sem in tja.

Opazila sem. da je bil Josip bolj otožen nego obično. Zavila sva okoli otoka.

„Glejte, gospica“ pričel je Josip otožno, kako je vse, vse veselo! In kaj bi ne bilo! Prenovljena narava diše zopet prosto. Gozd in log je poln življenja Le jaz sem žalosten!

„In zakaj? vprašala sem ga sočutno vidé, da so zrle njegove oči bolj sanjavo nego po navadi.

„Vi še vprašujete, gospica?! Jutri na vse zgodaj odhajam“

„In kaj bi bilo na tem tako žalostnega? Saj pojedete mej svoje znance in tovariše! In če se Vam je ta kraj res tako priljubil, da bodele čutili neko hrepenenje po njem minila Vas bode žalost kmalu mej šolskimi knjigami!

„Povedal bi vam, pa se bojim, da Vas, gospica ne užalim:“

„Kaj bi se bali svojih besedij! Le povejte kaj Vam teži srce! Saj vem, da ste preblag, da bi me mogli žaliti“

Mrak je legal na jezerce in zvezdice so zasijale na nebu. Vozila sva se pod strmim Blejskim gradom.

„Že dolgo namerujem z besedo na dan, pa dasi mi vi gospica, dovoljujete, si kar ne upam. . . .“

Slutila sem nekako nejasno, kaj je hotel in zaručila sem.

„Če vam zamorem pomoči, storim to srčno rada, a vedeti pa moram vzrok Vaše žalosti! Le ne imejte strahu pred menoj! Tako strašna menda [vendar nisem, da bi se me bali. . . .“

„Gospica!“ pričel je Josip z globokim, tresočim se glasom.

Vedno bolj čuden in vedno bolj umljiv se je mi je zdel Josip.

„Torej čujte!“ nadaljeval je „Kmetiskih starišev sin sem. Oče in mati se žrtvujeta, trpita, delata, si pritrugujeta pri vsakem kosčku kruha, le da bi meni omogočila študije in videla kedaj svojega edinca brati mašo pred oltarjem gospodovim. . . . Zadovoljna in srečna bosta legla v grob, če bodeeta prišla iz rok svojega lastnega sina — zadnjo popotnico. In ta edinec ljubi — dekle. Ljubi jo kakor ljubi le mladeniško srce. Vjel sem se prostovoljno v zamjke, iz katerih se ne izmotam več. Kaj naj storim? Ali naj varam stariše in gojim nado, da bom živel srečno do konca dnij ob strani zvestega angelja in otročičev podobnih — njej? Ali pa naj se odpovem vsej zemski sreči in izpolnim starišem željo, sebi pa zamorim se srce. . . .“

„Ah, ti ne veš Edgar, kako težko mi je bilo pri srcu bila sem še otrok, vzlasti, ker sem se uverjala vedno bolj in bolj, da sem mu prouzročila jaz te srčne muke. Bolelo me je srce, da sem jaz storila tega blagega mladeniča tako nesrečnega. Najraje bi bila pobegla, pa kam naj bi utekla — iz čolna sredi jezera?“

„Priplula sva na suho. Molče sva se izkrcala. Po majhnem parku nas je vodila pot od ladjestaje do našega letovišča.

„Gospica“ prekinil je molk Josip, svetujte mi! Kajti ono dekle ste — vi!

Mej zeleneče drevje je sipala luna svojo blede luč in obsevala blede obraz razburjenega Josipa.

„Josip, Josip“ izvil se mi je vsklik iz prs, vrgla sem se mu okoli vratu in poljubila ga na čelo. „Josip! Ti me ljubiš. . . Dokaži svojo ljubezen in izpolni mi jedno željo: Osreči svoja roditelja na večeru njenega življenja, ki sta trpela vedno le zate. . . Ne prevari jih v nadi, ki je kakor mila zvezdica razsvitljevala njih mukopolno življenje. Stori to, ker želim tako — jaz; In prepričan bodi, da te ne zabim nikdar“.

Oprostila sem ga svojih rok in onemela sva za trenotek.

„Gospica! zgodi se Vaša volja“ vzdihnil je Josip na to in odhitela sva brzo v hišo . . .

Naslednji dan se je odpeljal Josip ob štirih v jutro in sedaj le na Opčinah sem ga videla v prvič čez štiri leta v — črnem talarju . . .

Tu je končala svoje pripovedovanje . . .

„Ubogi revež!“ . . . dodal je Edgar a izginila je menda njegova ljubezen, kar sem moral sklepati iz njegovega pogovora.

„In po štirih letih Elvira, si li moja?“ vprl je vprašaje v Elviro svoje oči. Elvira pa je stopila predenj, sklenila njegovo glavo v svoje ročice in poljubila ga na ustni tako gorko, da si Edgar ni mogel želeti lepšega in bolj točnega odgovora. . .

„Triest“ zavpil je sprevodnik „Austeigen“.

„Kaj je uže Trst?“ povpraševala sta se zaročenca začudeno.

„Janko“ klicala je Elvira brata. Janko ni čul.

„Janko“ zatrobil mu je Edgar prav na uho.

„Kaj“ zazelhal je Janko in na pol odprl oči.

V Trstu smo že, povedala sta zaročenca svojemu — varuhu.

„Ojê, tu bo pa treba piti ponarejenega vina“ vzdihnil je Janko, otrl si spanec iz očí in skočil na noge.

Istopili so. Na peronu jih je pričakoval stric in jih odvel na svoj dom.

II.

Čez kaka dva tedna, 8. avgusta ležal je zlato obrobjen list na mizi semeniščnikovej. Ko jo je opazil, je odprl in bral:

Elvira Sušnik roj. Pokorn

Edgar Sušnik

poročena.

Zardel je malo potem pa vzel iz nekega predalčka kopico podobic z raznovrstnimi svetniki. Izbral je izmed najlepših podobo svetega Jožefa. Na nasprotni strani je stalo: „Spomin na novo mašo g. Josipa Guština, ki se praznuje 13. avgusta t. l. na Opčinah“. Podobico je del v zavitek in odposlal na naslov „gospe Elvire Sušnikovke“.

Česa potrebujemo Slovenci.

Spisala Danica.

V 6. Slovenkini številki je odlomek „Pisma iz Pariza“, v kojem čitamo ta uprav klasičen stavek: kaj takega mi Slovenci ne doživimo in takega življenja tudi ne potrebujemo.

Česa mi Slovenci ne potrebujemo in česa ne doživimo? Nočem se tukaj natančneje ozirati na vsebino navedenega pisma, kakor tudi ne na faktum, kojega ne potrebujemo. Drinilo me je le neprijetno, čitaje, da mi Slovenci česa nikdar ne dosežemo in ne doživimo. A cenjeni g. korespondent iz Pariza ni edini, ki tako govori. Saj čujemo lahko vsaki čas besede: Tega mi ne potrebujemo, ali tega mi že ne dosežemo nikdar. In pri kakih prilikah? Seveda samo, če gre za kako novo iznajdbo, za kak nadaljni korak v razvoju naše prosvete in kulture. Če si omislijo v drugih mestih kaj novodobnega, onda se začujejo gotovo v Slovencih zabranjujoči glasovi: Oh, saj mi tega še ne potrebujemo! A tako, mi Slovenci naj torej šepamo za drugimi narodi in to, kar so drugi že zdavnej zavrgli in spravili med staro šaro, to naj se potegne na Slovenskem na dan, naj se na novo pobarva in polika, da se bode svetilo v ubogi naši domovini kot novodobna misel. Ali to je popolnem napačna teorija. Če si hočemo res priboriti merodajno stališče mej narodi, moramo jim tudi korak za korakom slediti, ne, še nadkriljevati jih moramo, da Slovenci ne bodemo več pešali za drugimi. Vstrie drugih naj hodi Slovan, dokler si ne pribori mesta voditelja-prvaka. A zaostajati nikar, nikar!

Torej česa potrebujemo mi Slovenci? Vsega, vsega kar so si do sedaj privoščili drugi narodi na polju umetnosti, vede in izobrazbe. Treba nam pred vsem mnozih in dobrih ljudskih šol v povzdigo ljudske omike. Treba nam strokovnih, kmetijskih in srednjih šol; treba nam vseučilišča slovenskega v naši metropoli, beli Ljubljani. Treba nam pa tudi višjih šol za naše hčere, treba nam akademično izobraženega ženstva.

A tudi glede novih iznajdb ne zaostajajmo. Vodovod si je Ljubljana pridobila po hudi borbi že pred nekaj leti. A kje je električna razsvetljava, kje so tramvaji, kje telefon, kie so ljudska kopališča, kje široki trottoiri in tlakovane ceste? In koliko je še več tega, česar vsega še naštetni ni moči! Dandanes smo primorani požirati ob lepem vremenu neusmiljeno veliko praha, a ob dežju gazimo blato do gleženj. No pa, saj nam ni treba boljših cest, saj gori v Rovtah imajo še več praha in še več blata“. To je ravno rakrana v Slovencih, da se ozirajo vedno na kmete, na kmetske razmere in potrebe in to jim ne pomore do višjega stališča.

Proč torej to malenkostno mišljenje! Le poskusimo vse doseči, saj vendar nismo slabši od drugih. Ne ozirajmo se vedno nazaj, ampak naprej. „Der Mensch kann viel, ungläublich viel, wenn er nur ernstlich will“, tako nekaj pravi Göthe. A Slovenci smo dosti žilavi, da zamoremo preje več, ko narod, iz kojega sredine je vzcvet slavni Altmeister. Ne, kar veleva mu stan, kar more,

to vsak je storiti dolžan! Če bode res vsak storil, kar more, potem se nam ni več bati tujih narodov; potem tvorimo pač nepredorno falankso, koja izide zmagonosno iz vsacega boja.

Posnemajmo velike narode, a posnemajmo jih le v tem, kar imajo lepšega, boljšega od nas!

Ustrašiti se nam ni treba, če bi prišlo komu na misel vpeljati v Ljubljani mesto večno nadušljivih, jetičnih fijakerskih kónj mehanične drezine ali električne vozove. Pač bi bili slobodno ponosni, če bi ustanovili ljubljanski mestni očetje ljudsko kuhinjo, v koji bi dobili vsi revni šolarčki brezplačnega dobrega kosila in nekaj nadzorstva v prostih urah. A o tem morda prihodnjic kaj več.

Pa da ne bi nikdar več ne čula grdih besed. „Tega mi Slovenci ne dosežemo, pa nam tudi ni treba!“

Danica.

Pesni.

Misli žalne in vesele
Kujem v pesniške okove,
Srce joče se in smeje,
In cveto mu pesni nove.

V pesnih si lahko poiščem
Vse, karkoli hčem imeti,
Če me solnce nadleguje,
Skromna luna mi prisveti..

In če srce mi boleha,
Kedar me življenje tare,
Iščem si takoj zdravila,
Čitam srečne pesni — stare.

Vida.

Materina dolžnost.

Kar so že vse stoletje učili največi pedagogi na polji človeške vzgoje v knjigah, tedaj vsem olikanim narodom naznanjali, to sedaj prodira v gluha ušesa, — resnica namreč, da se mora pričeti vzgoja deteta ravno tako zgodaj, kakor skrb za fizično življenje, to je takoj po rojstvu. Polagoma se opušča v družinah zastareli princip, da se duševna vzgoja otroka mora pričeti mnogo let pozneje nego telesna, morda še le s šestim letom. V prospah bodočega človeštva spoznali so zastarelo pedagoško mnenje. Razumni odgojitelji sedanjega časa spoznavajo, da ni telo in duh, vidno in nevidno, sedanje in večno na tej zemlji nikjer bolj tesno združeno, trdneje jedno v drugem zrasteno, kot v bitju človeške narave. Tedaj se prav tukaj drugo brez družega ne more razvijati, da, še obstati ne, ne da bi bilo temu ali onemu delu v očito škodo.

Vresničenje te misli se kaže ravno v napredku, da se mali otroci pošiljajo v otroške varovalnice ali v otroške vrte itd., kateri sa ustanavljajo po raznih mestih in trgih, da se v teh mali otroci odgojujejo ne le telesno, temuč veliko bolj duševno. Nápak bi se seveda ravnalo, ko bi se odvzela družini vzlasti materi, prezgodnja skrb za vzbujanje in razvijanje duševnih moči otroka, ali da bi se preložila še le na drugo ali celo tretje leto. Dobro pravi vrli Schwarz v svojem sistemu otroške vzgoje: „Koliko nedostaja otroku sedanjega in prihodnjega veselja, kateremu ne pride nasproti v ljubezni goreče človeško obličje. Kaj oživi hitreje in blagonosno nagona ljubezni v njem, kot mili materni pogled in ljubeznjivi materni glas! Združenje obeh v oskrbi materni je gotovo najpopolnejše vzbujenje nebeškega v človeku“.

Tedaj duševno in telesno razvijanje prične naj se koj prve mesece, že prve tedne otrokovega življenja. Kako pa se najbolje in najprikladnejše vrši, uči čutečo mater lastno srce ali od večnega vsajeni nagon materna ljubezen.

Kaj ti je bila skrbna, ljubeča mati, gotovo ne pozabiš tudi v 60 letu svojega življenja. Ali ni pa tacih mater vedno manj? Ali ne preti moreči duh časa izruvati nežno cvetko pravega ženstva?

Ali ne vidiš večine mater v najnižih slojih našega naroda, da so preobložene z vsakdanjim delom in da se bojujejo za vsakdanji kruh in obstanek, vsled tega pa obubožajo na blaginji čutečega srca in se od prave nežne otroške odgoje vedno bolj odvrtaajo, ker nimajo v to časa? Ali ne vidiš, kako „dame“ višjih stanov vsled samega lišpanja in vžitka zabav itd. ne morejo si prisvojiti občutka pravih materinih dolžnosti in hitijo, da ko je dete rojeno, ga oddajo hitro v popolno oskrbo večkrat lahkomišelnim pestunjam v največo škodo deteta in se za njega menijo vedno manj, ker imajo obilo obiskov, zabavnih družb itd. in vsled priprav za iste nimajo časa še pogledati dete? Ali ne vidiš, da odrasle hčere v družinah našega naroda ravno onega ne znajo, ali pa se jim komaj zdi, kar bodo morale v nekaj letih prevzeti, — vzvišene dolžnosti materine?

V prejšnjih manj zahtevajočih mirnemu družinskemu življenju prikladnejših časih, videle so odrasle hčere, kako skrbno je ljuba mati z mlajšimi sestricami ravnala in tako so imele vedno pred očmi vzgled brez posebnega pouka in so si pridobile čuteče srce in pojem važnosti maternega poklica. Čutile so, da so dolžne, pozneje na svojih lastnih otrocih ravno tako delati.

V sedanjih časih je precej drugače vzlasti v družinah nižjih slojev, težakov, tovarniških delavcev i. t. d. Vzglede zveste žrtvujoče matere ljubezni primanjkuje vedno holj. Odrasle hčere služijo si vsakdanji kruh in skrbe le za svoj nečimurni lišp v višjih krogih pa se morda zanimajo tudi za lepo tujo (kar je gotovo bolj moderno op. p.) literaturo in razne umetnosti in tako vstopijo v zakonski stan, ne da bi imele pojem o vzvišenih materinih dolžnostih.

Kako velike in odgovorne dolžnosti ima mati in kako nevarno je, le jedno lahkomišelnó zanemariti, ve isti, kdor hrepeni vzgojiti svojo deco zdravo, popolno, po-

šteno, duševno razvito, ter ljubiti svoj rod in domovino.

Tedaj ljube Slovenke, vzgojimo mladino po navedenih načelih in naučila se bode tudi ona delavnosti, pridnosti in ljubezni do našega milega naroda in do skupne slovenske domovine

Jos. Korošec.

OČESI TVOJI.

Očesi tvoji — dve plameni,
Žareči zvezdi dvé,
A kadar v nje pogled utapljam
V globoko, temno zrem morje.

V plamenih teh — žarečih zvezdah
Srce mi zagori,
A v morje temno to-globoko
Se duša žalna zatopi.

Kristina.

SANJE.

Sem pod jablano zaspala;
Slavček je zazibal me
V sladko, da nebeško spanje.
Zlat je sen objemal me:

Bila sem v krasnem gaju;
Cvetke sem nabirala
In iz rožic malih, nežnih,
Venček si napletala.

Kar je pred menoj tu — angelj
Ves v carobni luci stal;
Me pozdravljal je prijazno
In mi cvetko krasno dal.

„Vzemi cvetko to, nebeško“
Mi dejal prav mило je:
„Vse življenje Ti bo cvela,
Razvedrila Ti srce!

Vzela cvetko sem, nebeško:
Angelj je odplaval mi,
Zrla sem za njim v višave,
Zginil je — nad zvezdami.

Zdaj ogledala sem cvetko,
In zagledala ime,
Po duhtečih vseh peresih,
„Poezija“ — stalo je.

Sem zahvalo tja poslala
Nad goreče zvezdice;
Srečna bila sem — presrečna,
Delala sem — pesmice.

Mila cvetka, ti nebeška.
Kam si zginila sedaj?

Ni več sna in ni cvetice —

Angelj vse nazaj mi daj!

Mirka.

Književnost in umetnost.

Slovenska knjižnica. Urejuje in izdaja A. Gabršček.
Snopič 60—61.

Poezije, zložil Z a m e j s k i. Mirne, tihe, blage, nežne in otožne so pesmi kakor je blag, nežen in otožen pesnik sam — Z a m e j s k i. Le tu in tam čita se med vrstimi a tudi v vrstah in besedah samih gnjev in srd kakor vzkipeva tudi iz pesnika včesi sveta jeza in nevolja.

Ako pravim, da so pesmi otožne, ne menim s tem, da bi bile prisiljeno — sentimentalne; ne, žalost ni izmišljena, ampak prirojena preobčutljivemu in prenežnemu pesniku, ki ni k o v a č in ne išče efekta, ampak je pravi pesnik po srcu svojem.

Zamejski je pesnik — italijanske šole, kar je treba dobro ločiti.

Ko se je učil svojega materinega jezika, prebiral naše pesni in ko je naposled čital tudi razne ocene, ko je slišal povzdigovati v nebo kakovo pesen Preširnov in Gregorčičevo, vpraševal se je: Kaj, kaj je v tej pesmi lepega? Takó priprosta je, brez vsakega lišpa!...

In dolgo ni mogel umeti, da je baš to lepota pesmi slovenske.

Enako se godi nam z italijanskimi pesmiri. Dasi jezika popolnoma večji, dasi smo prepričani do dna duše, da je Leopardi velik pesnik, treba nam je vendar dovolj srčnosti, da se lotimo jedne njegovih dolgih poezij, katere so Italijanom neprecenljive vrednosti vsled krasne oblike, prebogatih prispodob in bogato sejanih rožic. V italijanskem se sploh ne moremo misliti poezije brez krasne oblike.

Z nepopisno vztrajnostjo, neizrecno ljubeznijo in z neverjetnim ognjem, s katerim se je Zamejski s a m učil slovenščine, razumel je naposled duh naše pesmi in vso njeno lepoto.

Slovenskega duha ter preprostost slovenske pesmi prenesel je lepo v svoje verze, v katerih so tu in tam posejane nežne rožice, kar pa pesnim ne škodi, ampak jih dela še bolj nežne in prikupljive, kakor se je izrazil Gregorčič.

Jeleni Črnogorki, kneginji neapeljski je prva pesem zbirke Zamejskega, kjer ji pesnik slika vso bedo in propast Italije.

Opravičen gnjev in srd na voditelje nesrečnega, ubozega italijanskega naroda izliva nevstrašno v tej pesmi.

Jako krepka pesem, ki se mi je prikupila takoj po svoji moči je F a r i z e j. O ostalih pesmih morda pozneje kedaj.

Zamejski je sotrudnik „Slovenke“ in s paznim očesom zasleduje vsak korak želeč ji te napredka, kakor

vsaki stvari, ki je v blagor in prospah slovenskemu narodu. Njegove pesmi toplo priporočamo našim cen. čitateljicam ter želimo, da Bog živi pesnika, ki je oduševljen za vse lepo, blago in dobro, ne da bi mislil na lastno osebo ali svojo korist.

Propali dvori. Pripovijest, napisao Janko Leskovar, izdala Matica hrvatska. cena 50 nov.

Evo Matici hrvatski novega sotrudnika, finega opazovatelja, globokega mislitelja in izvrstnega poznavatelja človeških src in čustev — Janka Leskovar-ja! Prekrasna povest „Propali dvori“ predobro kaže, da ima pisatelj vsa ona svojstva, ki so potrebna, da se vzdigne, nad navadni niveau, v višine med pisatelje izvoljene, med pravke. V tem, ko nas podrobno in natanko opazovanje narave, notranjih bojov, ali ženskega krila „z lila — vrpčami“ spominja na moderne veriste, kaže nam pisatelj razliko med Marijo Bratičko in Ljudmilo Borkovičevu uprav idealno.

Vse osebe v povesti so narisane jako plastično: Pavao Petrović, Aristokrat Borković, Ljudmila, Marija Bratička in stara Bratička stoje pred čitateljem tako rekoč s krvjo in mesom.

Notranji Petrovičevi boji, prehod ljubezni od Marije Bratiške na Ljudmilo; Marija sama dobra ali uboga v duhu, ki nima smisli za drugo nego samo za lepoto in toiletto, ki se boji, da je on ne mara več radi gube v levem voglu ustnic, nasproti pa Ljudmila fina, razumna, modra, čista!

Delovanje vseh oseb je tako logično podprto, da je vsaka zvesta svojemu karakterju do zvršetka.

Slovenkam osobito, takim, ki se pečajo z leposlovjem in se same poskušajo na tem polji, toplo priporočamo „Propale dvore“ v proučevanje.

K poroki Musoni-Vilišič. V Vidmu (Udine) je izšla prav elegantna brošurica o priliki poroke prof. dr. Fr. Musonija z gč. E. Velišičevu. *Ivan Trinko* je spel jako primerno in lepo pesem ter jo posvetil ženinu — svojemu prijatelju v imenovani brošurici.

Iz premnogih verzov se vidi, da je Trinko pišoć, mislil na svoj slovenski narod, katerega ljubi z neverjetnim ognjem. Pa kaj bi bil neverjeten? Saj živi za mejo, med tujci, med nasprotniki. Evo nekoliko verzov:

Družini mali trdno daj podstavo,
Če društvo si želiš imeti zdravo

In zopet:

A ti, njih oće modri,
Ko dečki ti odrasli
Z duševno hrano bodo že se pasli,
Ti mlada srca bódri;
Ti sipaj skrbno živo luć resnice
V lepo zavedajoće se dušice;
Ti modre dajaj jim sovète
Ti navdušuj jih za uzore svete.

Zvršujé vpraša:

In kdo konečni nam pogin zapreči

Ter vrata nam odpre k resnični sreći?

Le stariši ki z božjim blagoslovom,

Z uzgojo umno zgodnjo

V mlada srca vsejejo sinovom

Kar treba, da za družbo nam prihodnjo,

Kot zdravo zrno posejáno v polje,

Kali požene bolje!

Brošurico je tiskala „Tipografia del Patronato“ Udine, jako fino na trdem, krasnem papirji.

Razne vesti.

Rodoljubje in ljubezen. Kritkarica (?) Govekarjeve povesti v 20. št. „Slovenskega lista“ meni, da sem jaz iz strankarskega obzira spisala laskavo oceno o Govekarjevi povesti v Matici; pojasniti moram torej dotični (?) kritkarici, da jaz si ne dam vsiljevati ničesa.

Ako česa ne morem hvaliti in noćem grajati — molćim; proti preprićanju ne pišem nikdar. Jaz nisem niti pisateljica niti urednica za dobićek, torej neodvisna od vsakega strankarskega vpliva.

Gledé povesti pa pristavljam še toliko, da sem spisala oceno več dni pozneje, nego sem jo ćitala, kar še zdaj obžalujem; ako bi jo bila spisala v prvem ognji, neposredno po ćitanji, bila bi ocena — po pravici tudi — še ugodnejša

Márica.

Ljubljana. V podlistku „Slov. naroda“ od dne 15. maja toži se zopet o žalostnih razmerah gledé govornice Ljubljancank v javnosti. K zvršetku omenja pisec „idealist“ „Slovenke“, češ naj bi vplivalo žensko glasilo v narodnostnem oziru na naše dame.

Slovenke, sestre! Ali ne ćutite same, kako je to nelepo, da se še vedno po tolikih pregovarjanjih ne upate sé slovenščino na dan? In če vam v njej ne teče jezik, vadite se je in recite: mora, mora, mora iti!

Srćno se strinjamo s pisateljevo željo, naj bi dobile Ljubljana skoro tudi n a z u n a j slovensko lice!

Iz češkega „Ženskega sveta“ posnemamo: Doktorica gospa Carnomarskaja je postala asistentinja kirurgićne klinike za otroke na akademiji v Petrogradu, katero mesto se je prvić prepustilo dami.

* * *

Pet angleških društev, ki delajo za žensko svobodo, so se združila sé svojimi delegatkami v subcomité, ki bode deloval na to, da pridobé ženi volilno pravico.

Dve društvi imata svoj sedež v Londonu, tri pa v Bristolu, Edinburgu in na južnem angležkem.

* * *

Lady Arranova, dama iz višjih angleških krogov, je napravila kaj izborna delo za uboge. Njen soprog grof Arran ima namreć veliko posestvo na Irskem, tam je začela gospa Arranova industrijo za pletenje nogovic se smešno — majhnim kapitalom — 40 gl., a že minolo leto je bilo delavkam izplaćanih 7200 gl.; spletlo se je

7000 parov nogovic, katere so razposlali po Angleškem, na Rusko, v Francijo in Ameriko.

* * *

V ženske kurse na Levovski akademiji se je zapisalo 270 slušateljic med njimi mnogo učiteljic.

Ob otvoritvi je govoril profesor Cviklinski, potem pa dr. Glabinski o ženskem vprašanji zajedno se socialnim.

* * *

Na univerzi v Lvovu je že ena redna slušateljica medicine, namreč hči tamošnjega gimnazijskega ravnatelja s popolnoma legitimno maturo.

* * *

Amerikanski časopisi javljajo, da je bila na bolnici Manhattau — State — Hospital v Wards-Island v severni Ameriki izvoljena za predsednico gospica Agnes P. Mahonyeva. Imenovana dama ima 37 let ter je bila povišana na „College of Pharmacy v Novem Jorku“.

Ženski zdravniki. V „Wiener Medizinische Blätter“ pisala sta o ženskih zdravnikih znani fizijolog prof. Gaule ter zaolog in patolog Mečnikov. Iz obeh pisem posnemamo le najvažnejše.

Častiti in dragi kolega!

Dobro znate iz prejšnjih časov, da sem vedno smatral najvišjo izobrazbo ženskega spola (in najvišja izobrazba je samo ena, ne ena za moške, druga za ženske) za potreben razvoj človeškega razvitka. Vendar me je nekoliko skrbelo, da bi se tudi ta napredek kakor marsikteri drugi ne rodil ob hudih bolečinah. Šest let sem že imel priliko opazovati popolno enakost obeh spolov v praksi in danes rečem lahko s prepričanjem, poskus je storjen, napredek je za človeštvo definitivno pridobljen, čas dvoma je za nami in ženske študije vrše se danes že tako gladko, tako samo ob sebi umevno, da so spreobrnilo celó kolege, ki so došli polni predsodkov iz Nemčije. Ženske so v obče marljive in delajo dobre izpite. V obče ni v njih odgovorih nič specifičnega, nič tacega, česar bi se ne našlo tudi med študenti.

Kar se tiče hladne krvi, pripravnosti, miru pri eksperimentiranji in sekiranji so enake možkim, niso ne slabše ne boljše od njih.

Iz tega se razvidi, da so za zdravnike tako sposobne kakor možki. To je potrdila tudi praksa; one delajo kakor možki véasi boljše, véasi slabše. Mi imamo že mnogo zdravnic tu v Švici. Umevno, da niso vse junakinje. Nekateri vpijejo še vedno, ko zasačijo ktero na kakem neumnem činu. Koliko neumnosti bi pa našli, ko bi gledali možkim takó natanko na prste!

Brez dvoma je med zdravnicami nekaj prav zmognih, katerih delovanje je uprav blažilno osobito za ženske. Kar se pa tiče nravnosti, vedejo se jako korektno in da le delajo čast svojemu stanu, so med sabo jako stroge. Kar Vas pa bode gotovo presenetilo je, da s tem vplivajo tudi na študente. Povzdignile so tu niveau pridnosti in vglada ter móra biti za vse pesimistične moraliste jako tolažilno, ako povem, da se n. pr. v moji dvorani, kjer je okoli 70 ljudi obeh spolov, mahoma stemni, ne da bi se kdo najmanje pošalil.

K zvršetku še novico, da se je neka dama (prva) kot privatna docentinja sposobila za rimsko pravo v pravni fakulteti.

Zürich.

Prof. Gaule.

Prof. Mečnikov piše:

Kar se tiče ženskega vprašanja, rečem Vam lahko, da sem se v tolikih letih prepričal, da višje, osobito pa medicinske študije so v ženskih velike koristi.

Kolikor jaz vem, uči se velika večina ženskih tu v Parizu kakor tudi v Švici in na Ruskem jako marljivo in z uspehom. Samo malo je med njimi „sinjih nogavic“ nihilistkinj, katere ne delajo nič resnega. Te izjeme pa ne smejo vplivati na občno sodbo.

Ako bi hotel, kar sem povedal, potrditi s primeri, bi ne bilo primerom konca. V Rusiji poznam celo vrsto prav zmognih in vestnih ženskih zdravnikov. Najbolj znana je gospa *Suslova*, ker je bila med prvimi. V Odesi ima gospa *Schoz* (zdravnikova žena) jako razširjeno prakso. Med zdravnicami, ki so se odtegnile praksi, imenujem Vam lahko gospo Rout v Lausani ženo slavnega kirurga Routa. Moja žena, ki sicer ni študirala medicine, ampak le prirodoslovne študije, mi vrlo pomaga kot asistentinja. Ona je izvrstna tehnikinja za bakterijologijo in dela tu v zavodu Pasteur najlepša dela.

V svesti sem si, da oni, kdor opazuje stvar brez predsodkov, bode gotovo za to, da se ženske puščajo in vzprejemajo v fakultete.

Paris,

Dr. El. Mečnikov.

Doma.

Jabolka se ohranijo na ruski način tako-le: Odberejo se sama lepa zdrava, jesenska ali zimska, trda jabolka ter se dobro obrišejo ali pa operejo in posuše. Potem se polagajo v sodček ter se polijejo z slano vodo. Sodček se na to dobro zabije ter se postavi v ledvenico, a ko začne zima pritiskati, pa v hladno klet.

Voda se pa pripravlja tako: na 30 l. vode se dene 1 kupica soli ter se voda zavre in pred vporabo ohladi. Nekateri denejo tudi 1 kg. ržene in pšenične moke v vodo, da pridobijo jabolka bolj kislí okus, ali se primeša nekaj medu in cukra in kaka dišava, n. pr. sladki janež, čumna itd. Tako stojijo jabolka celo leto in postanejo le še lepša in boljša.

Gorečo petroljko. Marsikatera gospodinja ima slabo navado, da gorečo petroljko nazaj zavine, če ne potrebuje velike razsvetljave, meneč, da ji pogori manj petrolja. To je popolnem napačno; petrolja zgori ravno toliko, kakor pri popolnem goreči svetilki, ó čemer se lahko vsaki sam prepriča s poskusi. Pač pa pokvari taka svetilka zrak v sobi, ker izhlapi veliko nepožganega petrolja, kar lahko spoznamo po jako neprijetnem, dušljivem duhu, ki ga prôvzroči taka svetilka, kar je seveda tudi zdravju jako kvarljivo.

Srebrne žlice ali druga srebernina, ki je potemnela, se snaži najlepše z lesnim pepelom, s kojim se žlica z

mokro krpo odrgne. Počrnelo zlatnino treba vtakniti samo za trenutek v vroči pepelnati lug, a svetla bode zopet kakor nova.

Galun je izvrstno sredstvo zoper vsakovrstno golazen. Stenice se zgubijo takoj, če se dotične stene in pohištvo namočijo s kropom, v kojem je razstopljenega nekoliko goluna. — Če se pobelijo stene in strop z apnom, ne bodo muhe ostale v sobi. — Človeku golun ne škoduje.

Madeži od vina, piva in liqueurov se sperejo z mramornatih plošč, ako se zlije na vsak madež kapljico Eau de Javelle. Madeži izginejo takoj. Dobro je, ako se potem še vodo splahne in ako treba tudi z milom.

Ročna dela. Čestokrat se dogaja da, se zbudemo v prst, ko šivamo ali vezemo. Dasi je le malenkosten ubodec, vendar prikazuje se v največjih slučajih kri ter onesnaži delo. Odpravijo se pa ti madeži takoj, ako se na madež dene malo namočen škrob (štirko). Kakor hitro je škrob suh, spiha se proč in od madeža ne ostane skoraj sledu na belem ali barvanem atlasu ali drugem svilnatem blagu.

Korali zopet v modi Modni listi naznanjajo, da pridejo korali zopet v modo za lišp. Ne samo, da se bodo rabili pasji in ovratnice iz koralov, posejana bode s koralami tudi plesna obleka. V laseh pa se ne bode videlo drugačnih glavničkov nego iz koral. Letos po kopališčih in prihodnjo zimo na plesih kraljeval bode torej le rdeči koral.

Kolcanje se takoj ustavi, če se zavzije košček navadnega, v kis namočenega sladkorja.

Krvni tok. Če teče kri iz nosa, preneha kmalu, če se dene v nosnico, v limonin sok namočene bate, katero naj se pa kolikor mogoče, visoko porine. To naj se parkrat ponovi in gotovo pomaga.

Sv. Cirila in Metoda družbo podpirajmo,
Pri vsaki priliki me za - njo nabirajmo!

Listnica uredništva.

Krasnogorski. Snov jako navadna in celó v „Slovenki“ že obdelana v slikah iz velikomestnega življenja. Prosim kaj drugega o priliki!

B. g. v. L. j. Pesmici prideta na vrsto, a v maju gotovo ne, prejele smo prav mnogo „pomladnih“ pesmi.

Mirka. Hvala vse pride — počasi. Pozdrav!

Demetrija. Prejela, hvala, a treba bo malo preurediti; žena, ki prinese možu 40.000, ne bode kuhala sama. Pozdrav!

Jezerko. Prav pišete: Res vsula se je „toča iz pesniških oblakov od vas mladih začetnikov“. Morebiti bode med tolikim številom mladih pesnikov vendar kateri — biser. V toliki množini spisov, naravno, da nismo še mogli pregledati ne Vaših ne drugih mnogobrojnih spisov.

Rajko. Pride, a prosimo potrpite, obilo gradiva smo prejele pred Vašim.

List izhaja vsako drugo soboto in stane za vse leto 3 gld.; za naročnike „Edinosti“ pa 2 gld.; posamezne številke se bodo dobivale v Trstu v tabakarnah: pri Chiozzi in pri g. Lavrenčiču (Piazza Caserma), pri Pipanu (Ponte della Fabbra) in pri Fratniku (Sv. Jakob po 12 kr. Rokopisi naj se pošiljajo uredništvu „Slovenke“, naročnina pa upravništvu „Edinosti“ ulica Molino piccolo, št. 3, II. nstr.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“ — Izdavatelj in odgovorni urednik **Fran Godnik.** — Tiskarna **Dolenc.** Trst.

Márica II. Poslala sem Vam rusko slovnico, pisala Vam bodem kmalu. Pozdrav!

Feodora Dobro; bode me silno veselilo.

Poročilo o znamenitem češkem ženskem kongresu prinesemo prihodnjič.

Naznanilo.

Založništvo „Vžigalic družbe sv. Cirila in Metoda“, prejelo je te dni toliko množino tega narodnega blaga, da vsako naročilo lahko točno izvrši. Zaloga je v trgovini Iv. Perdana v Ljubljani, Vodnikov trg. — Slovenke! Kupujte le družbine vžigalice, ker s tem razširjate slovensko ime in gmotno podpirate družbo sv. Cirila in Metoda. — V Trstu se dobivajo tudi „Svinčniki družbe sv. Cirila in Metoda“ v tabakarni g. Lavrenčič-a Piazza Caserma št. 1.

Gabrijel

Piccoli

lekarnar
pri angelju

v Ljubljani
Dnajska cesta

— Najvišje priznanje —
na II. mejnar. farm. razstavi v Pragi 1896
London—Pariz—Zenever 1892—1893.

Železnato vino

preizkušenege, zanesljivega učinka, ima v sebi lahko prebavljiv železnat preparat kateri učinkuje pri slabotnih, na pomanjkanju krvi in na živcih trpečih osebah, pr poročljiv posebno tudi za slabotne, blede otroke. III

Deset gramov tega preparata ima v sebi 25 miligramov železnatega kisleka in 10 miligramov izlečka iz skorje kineskega drevesa.

Lekarnar Piccoli v Ljubljani jamči za označeno, zmeraj jednako sestavo, potrjeno po kemični razkrojni dr. H. Hagerja v Frankobrodu na Odri in prof. Balt. Knapitscha, zapriseženega sodniškega kemika v Ljubljani.

Steklenica imajoča pol litra velja 1 gld., 4 polliterske steklenice 3 gld. 00 kr., franko s poštnino vred 4 gld.

Naročbe odpošiljajo so točno proti poštnem povzetju.

NAZNANILO.

Spodaj podpisani raznašalec lista „Edinost“ ki je zajedno URAR priporoča se toplo p. n. občinstvo za popravljanje vsakovrstnih ur. Udancin
Friderik Colja, vratar hiše št. 8 via Solitari